HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ילפינן מציאה מגט ומר סבר לא ילפינן מציאה מגט ואיבעית אימא בקטנה כולי עלמא לא פליגי דילפינן מציאה מגט והכא בקטן קא מיפלגי מר סבר ילפינן קטן מקטנה ומר סבר [א]לא ילפינן קטן מקטנה ואיבעית אימא מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי:

מתני' [ב]ראה אותן רצין אחר מציאה אחר צבי שבור אחר גוזלות שלא פרחו ואמר זכתה לי שדי זכתה לו היה צבי רץ כדרכו או שהיו גוזלות מפריחין ואמר זכתה לי שדי לא אמר כלום:

גמ' אמר רב יהודה אמר שמואל [ג]והוא שעומד בצד שדהו ותקני ליה שדהו א)דאמר ר' יוסי בר' חנינא [ד]חצרו של אדם קונה לו שלא מדעתו [ה]הני מילי בחצר המשתמרת אבל חצר שאינה משתמרת אי עומד בצד שדהו אין אי לא לא ומנא תימרא דחצר שאינה משתמרת אי עומד בצד שדהו אין אי לא לא דתניא היה עומד בעיר ואומר יודע אני שעומר שיש לי בשדה פועלים שכחוהו לא יהא שכחה יכול לא יהא שכחה תלמוד לומר [1]ושכחת עומר בשדה בשדה ושכחת ולא בעיר הא גופא קשיא אמרת יכול לא יהא שכחה אלמא הוי שכחה ונסיב לה גמרא בשדה ושכחת ולא בעיר אלמא לא הוי שכחה אלא לאו הכי קאמר [ו]בשדה שכוח מעיקרו הוי שכחה זכור ולבסוף שכוח אין שכחה מאי טעמא דכיון דקאי גבה הויא ליה חצרו וזכתה ליה [ז]אבל בעיר אפילו זכור ולבסוף שכוח הויא שכחה מאי טעמא דליתיה גביה דלזכי ליה ממאי דלמא גזירת הכתוב היא דבשדה נהוי שכחה ובעיר לא נהוי שכחה אמר קרא [1]לא תשוב לקחתו לרבות שכחת העיר האי מיבעי ליה ללאו אם כן נימא קרא לא תקחנו מאי לא תשוב לרבות שכחת העיר ואכתי מיבעי ליה לכדתנן ב)[ח]שלפניו אין שכחה שלאחריו יש שכחה שהוא בבל תשוב [ט]זה הכלל כל שהוא בבל תשוב שכחה כל שאינו בבל תשוב אינו שכחה אמר רב אשי אמר קרא [1]יהיה לרבות שכחת העיר וכן אמר עולא והוא שעומד בצד שדהו וכן אמר רבה בר בר חנה והוא שעומד בצד שדהו איתיביה רבי אבא לעולא ג)מעשה ברבן גמליאל וזקנים שהיו באים בספינה אמר רבן גמליאל עישור שאני עתיד למוד נתון ליהושע

ומקומו

ילפינן מציאה מגט. כי היכי דגבי גט אית לה חצר לקטנה גבי מציאה נמי אית לה: **ומר סבר לא ילפינן.** ממונא מאיסורא וגבי ממונא חצר מאם המנא אתרבאי ואיכא למימר דשליחות הוא °ומשום דאין שליח לדבר עבירה אצטריך למכתב התם: **והכא בקטן פליגי.** דלא אשכחן דרבי ביה חצר: **מר אמר חדא כו'.** ר"ש בן לקיש אמר לענין מציאה ורבי יוחנן לענין גט. אי נמי מר אמר קטן ומר אמר קטנה: **מתני' אחר צבי שבור.** דהוא דומיא דמציאה שאינו יכול לרוץ ומשתמר בתוך השדה אם לא יטלוהו אחרים: **גמ' אי עומד בצד שדהו אין.** דעכשיו היא משתמרת על ידו: **עומר שיש לי בשדה.** שהנחתיו שם מדעתי וסמכתי על הפועלים שיביאוהו ופועלים שכחוהו: **לא יהא שכחה.** אם חזר ושכחו: **בשדה ושכחת.** אם שכחתו בעודך מן השדה הוי שכחה ולא ששכחתו משנכנסת לעיר: **אלא לאו הכי קאמר בשדה שכוח מעיקרו כו'.** בעוד האיש בשדה עומר השכוח מעיקרו ששכחו הוא תחילה לפועל הוי שכחה אבל זכור שהניחו שם מדעתו ולבסוף שכחו על ידי פועלים לא הוי שכחה: **אבל בעיר.** משנכנס לעיר אפילו זכור ולבסוף שכח הוי שכחה דליתיה גביה כו'. והכי קא נסיב ליה תנא לתלמודיה יכול לא יהא שכחה ת"ל בשדה ושכחת בעודך בשדה הוא דבעינן דשכחתיה אתה ולא בעיר לא בעינן ושכחת ד) שאף שכחת פועלים עושה אותה שכחה: **וממאי.** דקרא הכי מתרץ ומתני' הכי אמרה: **דלמא גזירת הכתוב היא.** למשמע דבשדה יהא שכחה אבל משבא בעל הבית לעיר אין שכחתו ושכחת פועלים כלום והכי קאמר יכול יהא שכחה ת"ל כו': **שלפניו אין שכחה.** בשכחת הקוצר קאי. יחיד שהתחיל לקצור מראש השורה ושכח לפניו ולאחריו שלאחריו הוי שכחה שלפניו לא הוי שכחה: **יהיה.** לגר ליתום ולאלמנה יהיה: **עישור שאני עתיד למוד.** נזכר שלא עישר מעשרותיו והוקשה לו ומיהר לעשרן באשר הוא שם: **נתון ליהושע.** לרבי יהושע בר חנניא שהיה עמו בספינה והוא לוי ונוטל מעשר ראשון כדאמרי' בערכין (דף יא:) מעשה ברבי יהושע שהלך לסייע את ר' יוחנן בן גודגדא בהגפת דלתות אמר לו חזור בך שאתה מן המשוררים ואני מן המשוערים ומשורר שסיער במיתה:

ומקומו

ילפינן מציאה מגט. האי ילפינן הוי °מדרבנן דמציאת קטן לא הוי אלא מדרבנן אפילו לרבי יוסי דאמר (לקמן דף יב.) גזל גמור היינו מדבריהם ולענין יד לא פליגי דילפינן אלא לענין חצר ה): **זכתה לו.** [א] נראה אע"ג דלא אמר זכתה לי דזכתה לו כדאמרי' לעיל (דף י.) אי תקון רבנן דלקני כי לא אמר מאי הוי ואין לומר דהתם היינו משום דנפל לו עליה דגלי בדעתיה שרוצה לקנות אבל הכא מי יימר דרוצה לקנות דאדרבה משמע לעיל דאי לא נפל קנה טפי ואע"ג דלא אמר אקני ועוד דאמר רבי יוסי בר' חנינא חצרו של אדם קונה לו שלא מדעתו אלמא אע"ג דלא אמר קני והכא נקט משום סיפא דאפילו אמר כיון דרץ כדרכו לא קני ו): **היה צבי רץ כדרכו.** ה"ה אפי' לבי שבור אם רץ אחריו ואין מגיעו אלא אורחא דמילתא נקט דכשרץ כדרכו אין מגיעו: **ה"מ בחצר המשתמרת.** תימה דפ' שור שנגח את הפרה (ב"ק דף מט: ושם ד"ה והלכתא) אמר משכונו של גר ביד ישראל ומת הגר כו' וזה קונה השאר כו' ופריך ותקני ליה חצרו דאמר ר' יוסי בר' חנינא כו' ומסיק דליתיה פי' למלוה בחצרו וקשה דהתם משמע דהוי בחצר המשתמרת מדמייתי עלה מרבי יוסי בר' חנינא דמיירי במשתמרת כדמוכח הכא ועוד דמסתמא ביתו ודאי משתמר הוא שמשמר שם המשכון וא"כ כי ליתיה נמי לקני ועוד אדפריך ליה מדרבי יוסי בר' חנינא לפרוך ממתני' ומיהו זה נוכל לתרץ דמתני' הוי משום דנתכוין לזכות בה דאמר זכתה לי לכך מייתי מרבי יוסי בר' חנינא [ב] וי"ל דה"פ דליתיה למשכון בחצר אבל מלוה גם לפי המקשן מיירי דליתיה בחצר ולכך לא פריך ממתני' כ"א מרבי יוסי בר' חנינא וא"ת פרק הזורק (גיטין דף עז: ושם ד"ה והוא) דתנן זרק לתוך ביתה או לתוך חצרה מגורשת משמע דמשתמרת ואפילו הכי קאמר עולא והוא שעומדת בצד ביתה וי"ל דדוקא גבי גט דאיתיה בעל כרחה בעינן עומדת בצד ביתה כדאמר בשמעתין: **זכור ולבסוף שכוח.** פירוש זכור בשעה שהשכחה מתחלת שכבר שכחוהו פועלים ולבסוף שכח גם הוא ושכוח מעיקרו הוי כששכחו הפועלים שכח גם הוא אבל מה שהוא זכור בשעה שהפועלים זוכרין אין זה זכור ולבסוף שכוח דאל"כ לא תמצא שכחה לעולם דכשדהו מלאה עומרין יאמר יזכה לי שדי: **דלמא גזירת הכתוב היא.** פרש"י וגרסינן יכול יהא שכחה ותימה לפי שרוצה לסתור ראייתו מגיה הברייתא ותו מה מתרץ לרבות שכחת העיר והלא בברייתא יליף דזכור ולבסוף שכוח לא הוי שכחה דקתני יודע אני שפועלים שכחוהו והכא דדריש לרבות שכחת העיר יעמיד בשכוח מעיקרא לכך י"ל שאינו סותר ראייתו אלא גמרא קשה לו על הברייתא מנ"ל למדרש מיעוטא על דיוקא דקרא דדריש בשדה ושכחת דהיינו שכוח מעיקרא אבל זכור ולבסוף שכוח לא הוי שכחה ועל זה קאי מיעוטא לומר דבעיר אפילו זכור ולבסוף שכוח הוי שכחה דלמא גזירת הכתוב היא דבשדה הוי שכחה שכוח מעיקרא ולא בעיר והכי מסתברא טפי לאוקמי מיעוט אגופיה דקרא בשדה ושכחת ולא בעיר והשתא משני שפיר לרבות שכחת העיר וע"כ לא מני קאי אפשטיה דקרא: **זה הכלל.** לאתויי קרן זוית: **עישור שאני עתיד למוד.** פרש"י פרק קמא דקידושין (דף כו: ושם ד"ה מעשה) שהיה ירא פן יסמכו עליו בני ביתו שעישר ויאכלו טבל דחזקה על חבר שאינו מוציא מתחת ידו דבר שאינו מתוקן וקשה דהיינו דוקא בחבר שמת או בהולך ואין בדעתו לשוב עד ימים רבים ועוד למה נתנם לרבי יהושע ולרבי עקיבא יקרא להם שם ולא יותר ועוד דאין זה קריאת שם דלא אמר עשרה יהא מעשר אלא אמר מעשר ראשון יהא נתון ליהושע ופר"ת דשנת הביעור היתה וכבר הפרישם והיה צריך להוציאם מתחת ידו ולתנם

מסורת הש"ס

א) ב"ק מט: לקמן קב. קיח. חולין קמא:, ב) פאה פ"ו מ"ד, ג) מעשר שני פ"ה מ"ט קדושין כו:, ד) בכ"י נוסף: אתה כלומר לא דייקינן בעיר כדדייקינן בשדה כדאמר' בשדה שכוח מעיקרו אבל שכחת פועלים לא הוי שכחה ולא בעיר דלא דייקינן בעיר, ה) [וע"ע תוס' יבמות יט: ד"ה גמרינן], ו) [וע"ע תוס' בעירובין מט: ד"ה ואמר],

תורה אור השלם

1 כִּי תִקְצֹר קְצִירְךָ בְשָׂדֶךָ וְשָׁכַחְתָּ עֹמֶר בַּשָּׂדֶה לֹא תָשׁוּב לְקַחְתּוֹ לַגֵּר לַיָּתוֹם וְלָאַלְמָנָה יִהְיֶה לְמַעַן יְבָרֶכְךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ: דברים כד יט

גליון הש"ס

רש"י ד"ה ומר סבר וכו' ומשום דאין שליח לדבר עבירה. קשה לי דאם מסברא לא ידעינא דבחצר לא מקרי לדבר עבירה מהנך טעמים הנ"ל דלאו בר חיובא או דל"ש אי בעי עביד מנ"ל באמת דלמא גם בגניבה איתרבאי חצר משום ידו וצריך באמת דוקא בעומד בצד חצירו וצ"ע: תוס' ד"ה ילפינן כו' מדרבנן. עיין תוס' יבמות יט ע"ב ד"ה גמרינן:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה זכתה לו נראה כו'. נ"ב אבל הרמב"ם מחלק בין ד' אמות וחצר המשתמרת לחצר שא"מ (ועמ"ש רבינו בח"מ סי' רס"ח ס"ק י"א): **[ב]** שם ד"ה ה"מ כו' וי"ל דה"פ כו'. נ"ב וכן פי' הרי"ף בפ"ג דב"ב והרמב"ם:

רבינו חננאל

כי פליגי במציאה ר"י סבר ילפינן מציאה מגט ור"ל סבר לא ילפינן. איבעי תימא [בקטנה] כ"ע ילפינן מציאה מגט וכי פליגי בקטן ר"י יליף לקטן מקטנה כשם שזוכה חצירה של קטנה לקטנה כך זוכה חצר של קטן לקטן. ור"ל [ס"ל] ריבתה התורה החצר כיד לאשה ואפי' קטנה אבל לקטן לא. איבעי תימא כ"ע לא ילפי קטן מקטנה ור' יוחנן וריש לקיש לא פליגי אלא ר' יוחנן הורה בקטנה דיש לה חצר ויש לה ד' אמות וריש לקיש הורה בקטן דאין חצירו זוכה לו ולא ד' אמות שלו כך מסקנא דשמעתא: **פיסקא** ראה אותן רצין אחר המציאה וכו' עד זכתה לי שדי זכתה לו שדהו: **גמ'** והוא שעומד בצד שדהו. ואמרי' אמאי צריך להיות עומד בצד שדהו ותקני ליה שדהו כר' יוסי בר חנינא דאמר חצירו של אדם קונה לו שלא מדעתו ודחי' הני מילי בחצר המשתמרת אבל שדה שאינה משתמרת אי עומד

עין משפט נר מצוה

פז א מיי' פי"ז מהלכות אבידה הל' י ופ"ד מהל' זכייה ומתנה הל' ט ועי' בהשגות ובמ"מ סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' רסח סעיף ה וסי' רמג סעיף כג:

פח ב ג מיי' פי"ז מהל' אבידה הל' יא סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' רסח סעיף ד:

פט ד ה מיי' שם הל' ח ופט"ז שם הלכה ח ופ"א מהל' זכייה ומתנה הלכה ד ועי' בהשגות ובמ"מ ופ"ד שם הל' ט סמג עשין עד פב טוש"ע ח"מ סי' רמג סעיף כ כא וסי' רסח סעיף ג וסי' ערה סעיף כח וסי' שיג סעיף ג:

צ ו ז מיי' פ"ה מהלכות מתנות עניים הל' ב:

צא ח ט מיי' שם הל' י:

מוסף רש"י

שהיו באים בספינה. ושכח ולא נתן רשות לתרום (קדושין כו:). **נתון ליהושע.** רבי יהושע בן חנניה, כדאמר במס' ערכין (יא:) מעשה בר' יהושע ברבי חנניא שהלך לסייע את ר' יוחנן בן גודגדא בהגפת דלתות, אמר לו חזור בך שאתה מן המשוררים אלמא לוי היה. ספרי (פ' קרח) וכבר בקש ר' יהושע בן חנניא לסייע את ר' יוחנן בן גודגדא אמר ליה חזור לאחוריך אתה מחייב בנפשך שאתה מן המשוררין ואני מן השוערין (קדושין כו.).

רבינו חננאל (המשך)

בצד שדהו זכתה לו שדהו ואם אינו עומד שם לא זכתה לו שדהו. מנא הני מילי דתניא היה עומד בעיר ואומר יודע אני כי העומר שיש לי בשדה פועלים שכחוהו לא יהא שכחה יכול לא יהא שכחה ת"ל ושכחת עומר בשדה. בשדה ושכחת ולא בעיר. ופרישנא בשדה שכוח מעיקרו הוי שכחה זכור ולבסוף שכוח לא הוי שכחה מאי טעמא כיון דכי קאי בשדה וזכור לו זכתה לו שדהו ואע"ג דבתר הכי שכחו אינה שכחה שכבר זכתה לו שדהו וכאילו נטלו מאותה העת אבל בעיר אפי' זכור ולבסוף שכחו הוי שכחה מאי טעמא דהא ליתיה גביה בשדה דליזכי ליה שדהו ש"מ דאי עומד בצד שדהו זכתה לו שדהו ואי אינו עומד בצד שדהו לא זכתה לו שדהו. ואמרי' וממאי דמשום דלא הוה קאי בצד שדהו נעשה שכחה דלמא גזירת הכתוב היא א) דבשדה לא ניהוי שכחה. ובעיר כי האי גוונא זכור ולבסוף שכוח ליהוי שכחה מדכתיב לא תשוב לקחתו גמרינן מינה לרבות שכחת העיר. ונדחו הדברים האלו ואסקה רב אשי יהיה לרבות שכחת העיר. ולא נתברר כי אם עומד בצד שדהו זכתה לו שדהו ואי לא לא. וכן אמר עולא והוא שעומד בצד שדהו. איתיביה רבא מעשה ברבן גמליאל וזקנים שהיו באין בספינה.

א) הדבר מבואר דרבינו היה גורס בגמ' דבשדה לא נהוי שכחה ובעיר נהוי שכחה דאמר קרא וכו' והך דאמר קרא הכל מן הקושיא היא ועי' בש"מ דהביא ג"כ לד' רבינו וגרסתו ע"ש.